

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Antidota Evangelica Contra Horvm Temporvm Hæreses

In Qvibvs Quatuor Euangeliorum illi textus explicantur, quibus vel hæretici hodie (maximè Caluinus & Beza) ad sua dogmata propugnanda vti solent, vel ad hæreticorum dogmata impugnanda Catholici vti possunt

Stapleton, Thomas

Lvgdvni, 1595

Hoc est corpus meum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39463

nedictio pro gratiarum actione Deo facta. Quare Patres circa hoc mysterium benedictionem à Christo factam vehementer urgent, gratiarum actionem non urgent. Vide D. Ambros. de iis qui initiantur mysteriis cap. 9. Euseb. Emisenum homil. 5. de Paschate, Chrysoft. homil. de prodicione Iudæ, Cyprian. serm. de cœna Domini, Nyssenum in serm. catechetico cap. 37. & Iustinum Mart. Apolog. 2. Omnes isti benedictionem Christi circa ipsa elementa ut diuinè operatoriã urgent & tractant. Recolenda hęc sunt quæ suprâ Matth. 14. annotata sunt, & in Prompt. Catholico latius disputata Dom. 6. post Pentec. & in die Ascensionis Domini. Vide quoque Claud. de Sainctes in opere Eucharistico, Repetit. 7. cap. 4. Verba Iustini antiquissimi Doctoris clara sunt. *Per verbum preactionis Eucharistizatam à Christo alimoniam illius esse carnem & sanguinem didicimus.*

*Benedictio
nis vocabu-
lum Patres
urgent.*

Quod autem de signo crucis in symbolorum benedictione à Papistis usurpato garrat hęc Calvinus, eodem conuitio doctissimos Patres ferit, qui sine crucis signo nihil in mysteriis istis ritè ac legitime fieri ex communi Christianorum fide docent. Vide August. sermo. 181. de temp. & tract. 118. in Ioan. Chrysoft. in demonstratione quòd Christus est Deus, & homil. 55. in Matth. & Iust. Mart. Apolog. 2. Postremò quòd secundum nos Christum exorcismo usum fuisse ait, in ipsum Christum blasphema vox est, Verba enim ex Christi pectore & ore deprompta incantationis magicæ nemo accusare potest, quin eiusdem cum dæmonibus commercij Christum accuset. De qua hæreticorum hodie blasphemia vide Claud. de Sainctes in opere Euchar. Repet. 7. cap. 6.

Crucis signum in benedictione adhibendum.

26. Hoc est corpus meum.

Tota digladiatio circa sensum horum verborum inde nascitur, quòd relicta vera & naturali proprietate verborum Christi, ad figuratiuam aliquam recurritur. Duo igitur hic docebimus. Primum, sensum verborum literalem necessariò tenendum esse; tum quis ille sensus literalis sit, explicabitur. Horum verborum literalem sensum tenendum esse, primùm probat id quod præcedit, *Accipite, & comedite.* Hęc enim sunt verba aliquid exterius exhibentis & largientis. Quid autem exterius exhibeat & quid largiatur, his verbis exponit, *Hoc est corpus meum.* Literalis igitur & proprius horum verborum sensus, qui rem externam & præsentem demon-

*Literalis
verborum
sensus re-
tinendus.*

demonstrat, tenendus est; ut sciamus quid illud sit quod exhibet & largitur. Alioqui nihil certi habebis quod accipias & comedas. Si nec accipiendi nec comedendi facta prius mentio fuisset, illa verba à Christo prolata, *Hoc est corpus meum*, ad figuratiuas aliquas locutiones excogitandas mouere nos potuisset. Nunc ut proprio modo loquendi præmittit, *Accipite, & comedite*; sic proprio sermone subiungit, *Hoc est corpus meum*.

2. Deinde contextus sermonis Christi nullum tropum admittit. Alij ponunt tropum in verbo *corpus*: sed hic tropus à Luca excluditur, *Quod pro vobis datur*. Non enim signum, aut symbolum, aut pignus, aut virtus, aut energia aliqua vel efficacia corporis Christi, sed ipsum naturale corpus eius pro nobis datum est. Debet autem relatiuum suo antecedenti per omnia respondere, ut si hoc proprie sumatur, illud improprie intelligi nequeat. Alij ponunt tropum in copula *est*, id est, significat. Sed hoc eodem redit. Si enim resoluas copulam in suas partes, & dicas: *Hoc est significans corpus meum, signum* stabit à parte prædicati, non copulæ. Sic iterum huic relativo, *Quod pro vobis datur*, antecedens erit signum corporis mei. Occurrunt hinc alij, & dicunt metonymiam esse figuram reciprocam, & rem significantem poni pro significato, non se-

cus quàm rem signatam pro signo: ut ideo non iam corpus accipiat pro signo corporis Christi, sed panis qui illud significat. Sed tunc hic sensus erit; Hic panis signum corporis mei, est corpus meum quod pro vobis tradetur: vel certe sic, Hic panis signum corporis mei, est signum corporis mei quod pro vobis tradetur. Quæ omnia vel non nisi in signo Christum pro nobis datum, vel panem pro nobis datum impiissime docent. Contextus igitur sermonis Christi non nisi literalem sensum permittit.

Literalis sensus ex collatione locorum.

Gen. 2.

Exod. 16.

Exod. 14.

Hic autem literalis sensus luculentissime patet. *Hoc est corpus meum*, ex comparatione aliarum scripturarum, sic debet intelligi, ut quemadmodum in aliis scripturis, sic in ista, tale debeat intelligi subiectum quale describitur à suo prædicato. *Hoc nunc os ex ossibus meis*. Hoc non innuit coltam Adæ unde mulier facta est, sed ipsam mulierem existentem. Quum plueret manna, dicentibus Iudæis, *Man hu? Quid est hoc?* respondit Moyses: *Iste est panis quem dedit vobis Dominus ad vescendum*. Pronomen *iste*, non aliud significat quàm panem expressum, de quo quærebant. Moyses aspergens populum hyssopo sanguine imbuto, dixit: *Hic est sanguis testamen-*

menti quod mandat ad vos Deus. Non designat hyssopum unde sanguis ei aculabatur, sed ipsum sanguinem. Vox Patris, *Matth. 3.* Hic est filius meus dilectus, personam filij hominis demonstrat, non unde filius hominis factus est. Sic in re presenti, *Hoc est corpus meum*, pronomen *hoc* nihil aliud significare potest, quam quod praedicatum enuntiat.

Erit hoc clarius si textus Hebraicus & Syriacus, quo Christus usus est, expendatur. In Matthæo Hebraeo sic legimus, *זה ש הוא גפי*, *Hoc quod est corpus meum*. In Matthæo Syro sic legimus, *הנר פורי*, quod verti potest: *Hac substantia corporis mei est*, vel cum aliis punctis *הנר*, *Ecce corpus meum*: sicut in cruce matri dixit, *Ecce filius tuus*. Sed Marcus Syrus adhuc expressius loquitur, hoc modo: *הגא איתותי פורי*, *Hoc reuera est corpus meum*. Additur hic in Marco, qui Syris praedicabat, & cuius Euangelij authenticum adhuc hodie retinent, particula illa *איתותי*, *reuera*; quæ etiam addita est in Ioanne Syro cap. 1. ad illa verba, *Erat lux vera*. Græci porro Euangelistæ Marcus & Lucas, & D. Matthæi interpres Græcus, articulis Græcis hanc emphaticam verborum Christi veritatem expresserunt. Nam apud omnes hos tres & etiam apud Paulum 1. Cor. 11. legitur: *αὐτό ἐστι τὸ σῶμα μου*, *Hoc est illud ipsum corpus meum*. Beza & alij hæretici in illis verbis, *Hic est agnus Dei qui tollit peccata mundi*: & *Hic est filius meus dilectus*, articulum *ὁ* adiunctum valde emphaticum esse docent, non solum ad distinctionem, sed etiam ad dignitatis commendationem. Idem hoc loco imprimis valere debet, quum articulus ille emphaticus nunquam omissus fuerit, sed tum a tribus Euangelistis, tum a Paulo adiectus. Docet igitur hic articulus de corpore suo Christum hic loqui, non solum ut ab omni figura seceretur, sed etiam ut eius singularem præminentiam norat. Docet non solum veritatem, sed etiam excellentiam; nempe illud ipsum esse corpus quod pro omnium hominum salute datur. Verba porro hæc Evangelica ab omni symbolica locutione venditare volens Paulus, sic ea effert ut dicat, *αὐτό μου ἐστι τὸ σῶμα*, *Hoc meum est corpus*. Quasi dicat, *Hoc non est aliud quam meum corpus*. Quare in Pauli verbis si pronomen, *hoc*, ad panis substantiam pertineret, pronomen quoque, *meum*, ad eandem referri deberet, & sic sensus esset: *Hic meus panis est illud corpus meum quod pro vobis traditur*. Debent igitur hæc verba ad literam intelligi ut sonant, tam significanter à Christo prolata, & ab Euangelistis recitata. Probatur porro literalis eorum sensus expressa necessitas

*Literalis
sensus, ex
loci cir-
cunstantiis
probat.*

ex variis loci circumstantiis. Primum à persona loquentis
quia Deus est, tum quia quod hinc se dare dicit, antea se
daturum promisit Ioan. 6. Secundò à tempore quo loquitur,
videlicet instante morte, & volens omnibus figuris finem
imponere. Tertio à personis audientium, qui non de turbis
sed soli Apostoli erant, quibus Christus absque parabolis lo-
qui solebat. Quarto à ratione Sacramenti quod hinc institui-
tur; cuius verba sacramentalia propriè & perspicuè effectum
debent, non obscure & figuratiue.

*Varia tor-
tura ver-
borum
Christi.*

Fol. 78.

Sed alia adhuc causa cur iuxta literam hæc verba intelligi
debeant, hæc vna imprimis esse potest, quòd vbi primum li-
tera deseritur, & tropus queritur, infinite & absurdissimæ opi-
niones gignuntur, & singulorum hæreticorum superbis in-
geniis, quasi tortoribus & eculeis, Christi verba subiiciuntur.
Quod ita hodie accidisse breuiter hoc loco commemorabi-
mus. Primus Carolstadius ausus est dicere Christum dicen-
do, *Hoc est corpus meum*, digito suo ad pectus ostenso seipsum
demonstrasse discumbentem, vt illud, *Hoc est*, significet, *Hic
sedet corpus meum* quod pro vobis tradetur. Refert Sleidanus
com. lib. 5. & Musculus in locis com. cap. de cœna Domini.
Eum sequutus Zvinglius, verbum, *est*, exponit *significat*.
Tom. 2. com. de vera & falsa relig. cap. de Eucharistia. Mor-
Oecolampadius, relictis in suo sensu verbis illis, *Hoc est*, ait
corpus pro corporis figura accipiendum. Alij sic hæc verba
contorquent: *Accipite, & comedite corpus meum. Quod pro vo-
bis tradetur, est hoc*. Sic prima Christi verba in vltimum lo-
cum transponunt. Refert Lutherus in defensione verborum
cœnæ. Alij rursus in hunc modum inuertunt: *Corpus meum*
quod pro vobis dabitur, in ordine rerum spiritualium est hoc.
Refert Muscul. in locis com. in cap. de cœna Domini num. 2.
Rursus idem Svinglius in his verbis, *Hoc est corpus meum*,
affirmat nomine corporis passionem & mortem in corpore
suscipiendâ intelligi oportere. Sed alio rursus in loco, cor-
pus Christi vocari vult, memoriam & recordationem immo-
lari corporis eius. Denique alibi, non aliud esse quàm diui-
nam quandam & verè modestam panegyrim populi fidelis
vt Deo gratias agant. Hæc de illo Vvestphalus in Apologia
confess. de cœna Domini. Verùm alio adhuc loco idē Sving-
glius, quod Paulus dicit, *Panis quem frangimus, nonne com-
municatio corporis Christi est*, ait de corpore Christi quod est
Ecclesia, intelligendum esse. Tom. 2. ad Math. Rutlingium.
Ioannes à Laſco, *Hoc est corpus meum*, exponit: Hæc forma
seu

*pag. 62.
seq.*

pag. 157.

10. Ioannes à Laſco, *Hoc est corpus meum*, exponit: Hæc forma
seu

seu actio Cœnæ est corpus meum seu participatio eius per fidem. Refert Vvestphalus loco citato. Post hos omnes Sacramentarios Calvinus non simplicem hinc figurâ aut signum ponit, quod esse potest sine re signata, sed metonymiam statuit, hoc modo: *Hoc est corpus meum*, id est, sub symbolo panis continetur corpus Christi: sed ita continetur, ut quantum cælum distat à terra, tantum corpus Christi distet à pane vel à Cœna: contineri tamen, quia manducantes hunc panem, per fidem in cælum conscendimus, & inde ad nos deducimus, non ipsum Christi corpus, sed quandam eius vim viuificam, qua animæ nostræ pascuntur. Cuius singularem dementiam mox specialiter refutabimus. Interea Lutherani, qui veritatem corporis Christi cum pane subsistere volunt, multos absurdos sensus conflagunt. Primum ipsum *panem esse corpus Christi*, ubi res naturæ disparatæ de se inuicem prædicantur; deinde *sub pane esse corpus Christi*, quod non nisi in figuram resoluitur; mox *cum pane esse corpus Christi*, ubi unionem coguntur fingere quasi hypostaticam inter panem & corpus Christi; tandem *in pane sic esse corpus Christi* sicut in aliis omnibus rebus est per omnipotentiam & diuinitatem suam, quæ Ubiquitatorum propria insania est. Ita relicto proprio & literali verborum Christi sensu, tam varias & repugnantes expositiones cæca hominum & temeraria ingenia pepereunt, idque vsque ad numerum 84. ut sigillarim recenset Claud. de Sainctes Repetit. x. c. ultimo.

Caluini sententia propria mox refutanda.

¶

Lutheranorum varia sententia.

1.

2.

3.

4.

18. *Hic est sanguis meus noui testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum.*

HÆc sacratissima verba diligenter expensa & bene intellecta, ad omnes veritatis Eucharisticæ hostes penitus fugandos atque fundendos sola sufficiunt. Dicit Christus de porrecto calice, id est, de vino in calice, non solum, *Hic est sanguis meus*, sed addit, *noui testamenti*. Proferitur ergo hoc quod in calice bibimus, esse noui testamenti sanguinem: id est, esse illum sanguinem quo nouum testamentum conditur & dedicatur, idque propter remissionem peccatorum. At nouum testamentum, cuius proprius effectus est remissio peccatorum, & bonorum operum gratia, iuxta clarissima Hieremiæ verba cap. 31. non nisi in ipso Christi sanguine dedicatur & confirmatur, ut Paulus ad Hebr. cap. 10. perspicue docet: quia *sine sanguine non fit remissio peccatorum.*

e